

UNIVERSITAT DE PERPINYÀ VIA DOMÍCIA - IFCT
INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER

ICRECS – Institut Català de Recerques en Ciències Socials

Consi gerir l'eterogeneitat dins una classa a mantunes nivèls?

Memòria 2 de Màster d'Estudis Europeus i Internacionals
Memòria 2 de Master d'Estudis Europèus e Internacionals

Defensada el 20 de setembre de 2011

Bénédicte POUYADOUX

Composició del jurat / Composición de la jurada :

- Directora : Martina Camiade
- Responsable ISLRF : Patrici BACCOU
- Tutor APRENE : Lidia DAUDE

SOMARI

1/ Introduccion.....	3
2/ La teoria: classa unenca e eterogeneitat.....	4
Definicion de la classa unenca o a mantunes nivèls.....	4
Classa unenca: de qué se ditz ?.....	4
Los tèxtes oficials	5
Qualques chifras	6
Las enquistas menadas	7
Definicion de l'eterogeneitat.....	8
Las diferentas manifestacions de l'eterogeneitat.....	9
3/ La practica : gerir l'eterogeneitat.....	14
La pedagogia diferenciada.....	14
L'indispensable construccion de l'autonomia	19
Organizar.....	21
Mon experiéncia.....	24
4/ Conclusion.....	32
5/ Bibliografia.....	33
6/Anèxes.....	34
7/ Resumit.....	47

1 / INTRODUCCION

Es dins l'encastre de ma formacion de regenta qu' aguèri en responsabilitat una classa a mantunes nivèls (5 nivèls del CP cap al CM2).

Fàcia a las dificultats que rescontrèri e a las questions que me pausèri, me pareguèt interessant de menar une soscadissa sus aquestas classas e subretot de trapar de responsas cap a l'organisacion d'aquela mena de classa.

Una classa a mantunes nivèls es sovent sorga de làgui e d'interrogacions de la part del regent que se vei fisar aquesta classa. La dificultat la mai bèla es de gerir l'eterogeneitat de la classa a mantunes nivèls. Los enfants an pas lo meteis edad, an pas lo meteis nivèl, an pas la meteissa maduritat e los objectius d'aprendissatge son pas meteisses tanpauc.

Dins una classa a un sol nivèl, lo regent deu ja far pròva de diferenciacion, que sovent los mainatges an pas lo meteis nivèl.

Dins la classa a mantunes nivèls, l'eterogeneitat es mai que mai importanta e es una dificultat que lo regent deu gerir.

La classa a mantunes nivèls es una classa que fa paur als regents.

La question que vau ensajar de desbhartassar es de saubre s' an rason d' aver paur.

2/ LA TEORIA

DEFINICION DE LA CLASSA UNENCA O A MANTUNES NIVÈLS

Classa unenca, classa a mantunes nivèls, classa multi-nivèls... mai d'una apelacion mas fin finala una definicion pas aisida de trapar. Cal evocar un rampèl istoric: Al sègle XVI, « escòla » e « classa » an la meteissa definicion que l'escòla compta pas qu'una classa.

Aquesta definicion pòt fonccionar a l'ora d'ara. La classa unenca es lo gropament dins un meteis luòc dels tres cicles que corespondon a une escolaritat primària jos la responsabilitat e direcccion d'un sol regent.

La classa a mantunes nivèls o a cors multiple, es lo gropament de 2 nivèls diferents, o mai, dins una meteissa classa.

La classa unenca se situís mai que mai en mitan rural. Las populacions de las classas unencas son pas mai originàrias d'un mitan agricòl. Viure a la campanha, vòl pas mai dire travalhar dins lo sector agricòl.

Significa una evolucion dins las mentalitats : la población rurala grossís, aquelas personas caussisson un biais de viure different de lo de la vila.

Çò que cal dire tanben, es que la classa unenca es sovent lo sol recors abans una tancadura d'escòla.

Las comunas e comunautats de comuna fan la causida de servar aquellas classas unencas per empachar la mòrt segura del vilatge. Es un servici important pel vilatge que permet a las familhas de s'installar per d'annadas e de balhar un dinamisme dins un vilatge.

Çaquelà demanda tanben a la comuna un investiment bèl, que los parents son exigents e que demandan las meteissas comoditats qu'en vila : gardària e cantina.

CLASSA UNENCA: DE QUÉ SE DITZ?

La question de las classas unencas o a mantunes nivèls daissa pas lo mond mut.
Los vejaires son disparièrs.

Per d'unes, las classas a mantunes nivèls son una alternativa a las classas a un sol nivèl, jutjadas coma las melhoras per poder aprene dins un ambient pedagogic ideal.

D'autres pensan que las classas unencas son lo luòc privilegiat al nivèl e las relacions qu' i son favorizadas e que permèton divèrsas practicas pedagogicas que garantirián una capitada cèrta.

Aquel debat es ligat a las nocions d'omogeneitat e d'eterogeneitat.

Lo grop eterogèn es percebut coma una estructura favoritzant de situacions d'aprendissatge, per las interaccions variadas que s' i pòdon jogar, entre mainatges

d'edad e de nivèls diferents.

Per d'autres, la qualitat de l'ensenhament es associada a l'omogeneitat del grop, o d'unas estructuras qu' i semblan. Una classa a mantunes nivèls, que correspond a l'inversa d'aquesta nocion, seriá doncas une mena de regression.

Posquèri discutitr anb d'autres regents de Calandreta qu'an tanben de classas a mantunes nivèls.

Dins l' escòla Calandreta Dau Clapàs de Montpelhièr, los regents prenguèron la decision de metre en plaça de classas a mai d'un nivèl.

Lor demandèri perqué avián causit aquela organisacion. Me respondiguèron qu'existissiá mai d'una rason.

D'en primièr, de rasons pedagogicas coma lo besonh de mutualizar las aisinas de travalh, lo fach que las classas a mantunes nivèls permèton a los qu'avançan dins los aprendissatges d'anar mai luènh que lo programa definit, responsabilizar e rendre autònoms los mainatges eça...

Puèi de rasons administrativas coma la regulacion dels efectius, equilibri dels efectius dròlles / dròllas, lo fonccionar dels regents en binòme o trinòme eça...

Enfin per de rasons linguisticas, amb una melhora difusion de la lenga quand es portada pels mai grangs.

LOS TÈXTES OFICIALS

L'organisacion en cicle.

L'objectiu de demesir las inequalitats geograficas d'escolarisacion es afichat dins las mesuras legislativas.

Aital, la Lei d'orientacion del 10 de july de 1989 enoncia dins son primièr article:

« L'acquisition d'une culture générale et d'une qualification reconnue est assurée à tous les jeunes, quelle que soit leur origine sociale, culturelle et géographique ».

La lei de 1989 met en plaça una organisacion nòva de l'escolaritat per fin de capitar aquel objectiu.

Dins lo second capitol, precisa: *« La scolarité est organisée en cycles pour lesquels sont définis des objectifs et des programmes nationaux de formation comportant une progression annuelle ainsi que des critères d'évaluation.*

La scolarité de l'école maternelle à la fin de l'école élémentaire comporte trois cycles. (...) La durée de ces cycles est fixée par décret. Pour assurer l'égalité et la réussite des élèves, l'enseignement est adapté à leur diversité par une continuité éducative au cours de chaque cycle et tout au long de la scolarité.

Les programmes définissent, pour chaque cycle, les connaissances essentielles qui doivent être acquises au cours du cycle ainsi que les méthodes qui doivent être assimilées. Ils constituent le cadre national au sein duquel les enseignants organisent leurs enseignements en prenant en compte les rythmes d'apprentissage de chaque élève. »

Los tres cicles meses en plaça son desrepartits de tal biais:

Cicle 1 o cicle dels aprendissatges primièrs: pichòta seccion, mejana e granda seccion.

Cicle 2 o cicle des aprendissatges fondamentals: granda seccion de mairala, CP e CE1.

Cicle 3 o cicle dels aprigondiments: CE2, CM1, CM2.

La nacion de cicle d'aprendissatge e una bona articulacion dels cicles entre eles permèton de mièlhs prene en compte los ritmes dels mainatges. L'enfant es al centre del sistèmi educatiu e es tanben presenta la volontat de li permetre d'aquesir sas conneissenças quand es prèst e non pas quand a l'edad biologic.

Dins las escòlas, apareisson los conselhs de cicle, ont se recampan los regents. Trabalhan amassa, mèton en plaça una programacion perfin de desrepartir los aprendissatges sus las tres annadas.

Per un meteis cicle, i pòt aver tres regents, mas que seguisson cada annada, lors mainatges. Seguisson un sol nivèl sus tres annadas.

Un regent pòt tanben aver la carga d'una classa de tres nivèls d'ensenhamant, que se ditz classa de cicle . Aquesta forma de classa foguèt prepausada dins la tòca de daissar cada mainatge se desenvolopar a son ritme.

Efectivament, dèvon permetre una organisacion optima dels aprendissatges sus mantunas annadas en téner compte dels aquesits dels mainatges.

La classa a mantunes nivèls es alara una solucion pensada per gerir l'eterogeneitat . Caquelà sul terrenc, aquesta organisacion es encara excepcionala e mai presenta dins lo mitan rural, ont lo nombre d'enfants es de còps trop bas per constituir de grop-classa per nivèl.

QUALQUES CHIFRAS

Me foguèt pas aisit de trapar de chifras recentas. L'inspecccion d' acadèmia de Montpelhièr respondèt pas a mos corrièrs e messatges electronics. Caquelà, posquèri trapar de chifras interessantas sul subjècte.

A la dintrada 2007-2008, d'aprèp lo en França Metropolitana e dins lo DOM, comptam prèp de 282 400 classas siá una augmentacion de 0,4% per rapòrt a 1999 e de 0,1% per rapòrt a 2007. Aquesta stabilitat s'explica per la baissa de las classas preelementàrias e una nauça de las classas del CP al CM2.

Lo nombre d'escòlas, el, es passat de 68 000 en 1980 a 70 000 en 1990 e a un pauc mens de 55 000 a la dintrada de 2008 del fach de la supression de las classas unencas: 11 000 classas unencas en 1980 a 4000 en 2008 e dels gropaments o fusions de las classas mairalas e elementàrias.

Lo nombre d'escòlas diminuís mas lo nombre de classas dins une escòla creis.

L'anèx A nos mostra la proporcion d'escòlas publicas e privadas a classa unenca en 1999-2000.

En metropòla, 13 % de las escòlas son de classas unencas. Podèm tanben constatar mercé la carta que la preséncia d'escòlas a classa unenca se situau dins lo mitan rural: La diagonala del vuèg recensa los percentatges los mai elevats.

Dins las escòlas Calandreta , per la region del Lengadòc e per la rintrada de 2007,

mercé lo tablèu fornit en anèx B se podèm avizar del nombre bèl de las classas a dos, tres , quatre emai cinc nivèls.

Es fòrça frequent de véser de classas de mantunes nivèls. S'explica per mai d'un fach:, las restriccions de l'estat al nivèl regentum, lo caractèr privat jos contracte,los efectius pichons per d'escòlas, de causidas pedagogicas...

Nos permet d'escambiar sus las nòstras practicas.

Per contre, trapam important de dire que per una persona una sola lenga ensenhada. Aquela distincion es fòrça importanta per l'aprendissatge de la lenga. Alavètz l'ensenhamant del francés es sovent dispensat peur una autra regenta, e fa que la classa a mantunes nivèls s'abocina d'unes moments.

L'escòla Calandreta ont trabałhi a pas lo meteis viscut que las escòlas unencas tradicionals. Son caractèr de classa unenca se farguèt non pas per de gropaments d'escòlas per fin de « salvar » una escòla, mas al contrari, dins una volontat de dobertura d'escòla.

La meuna es una escòla fòra contracte, que dobriguèt en setembre 2007 amb un efectiu de 23 enfants repartits de la TPS cap al CE2, suls tres cicles. A l'ora d'ara, comptam 41 mainatges repartits de la PS 1^{era} annada cap al CM2.

LAS ENQUISTAS MENADAS

D'enquistas foguèron menadas en vista de probar que las resutas escolaras dels mainatges eissits de las classas a mantunes nivèls èran d'un nivèl correct.

La primièra enquista, realizada en 1990 foguèt la de Françoise Oeuvrard¹, a la direcccion de Evaluation et Prospectives du ministère de l'Education Nationale.

Vaqui un extrach: « *La configuration de ces établissements qu'on pourrait supposer défavorable et liée à leur très petit effectif (tel que peu de moyens, équipement médiocre, difficultés de recrutement d'enseignants, etc...) ne semble pas toutefois, dans l'ensemble, préjudiciable aux élèves pour les apprentissages de base : le niveau de connaissance des élèves de petits établissements est identique - voir supérieur – à celui de l'ensemble des élèves de CE2 et en 6ème.*

Les élèves des petites écoles rurales sont plutôt moins en retard que ceux des écoles urbaines et plus particulièrement que ceux des communes ouvrières.

En mathématiques, les écarts sont plus importants et ce sont les élèves des petites écoles, classes uniques ou écoles rurales qui ont en moyenne le mieux réussi : en maths comme en français, les écoles qui ont les moins bons résultats sont les plus grosses écoles et celles implantées dans les communes ouvrières.

Moins d'un quart des élèves de CM2 des écoles rurales ont plus de 10 ans, contre un tiers des élèves des communes ouvrières.

1 F.Oeuvrard, *Les petits établissements scolaires* , document officiel du Ministère de l' Éducation Nationale,Direction de l' Évaluation et de la Prospective, 1990.

Par ailleurs, toutes les analyses menées à partir d'échantillons suivis d'élèves ont confirmé l'absence d'effets sur les résultats de scolarisation dans une classe unique et/ou rurale. Avec ce type de données, l'indicateur de résultat des élèves n'est plus le niveau de connaissances mais la durée du cursus et l'âge : les élèves qui ont fréquenté une classe unique redouble moins le CP et parviennent en 6ème, en moyenne, au même âge que l'ensemble des élèves. La proportion d'élèves, toujours scolarisés en classe unique, et qui a suivi un cursus élémentaire normal, est la même (68%) que pour les élèves des autres écoles, et ce malgré un recrutement socioculturel en moyen plus modeste dans les classes uniques. »

E de conclure: « *La scolarisation dans une petite école rurale, une classe unique même en perte d'effectifs, n'est pas défavorable pour les acquisitions fondamentales : le niveau de connaissances des élèves de CE2 des petites écoles rurales – mais aussi des élèves de 6ème des petits collèges ruraux - en témoigne. »*

En 1993, lo rapòrt Ferrier² demandat per L' Inspection Générale de l' Éducation nationale, apuèjat pel rapòrt Leroy-Audouin ven afortir aquela enquesta, afirma que la classa a cors unenc que cal pas mesclar amb l'escòla a classa unenca, obten de resultas un pauc mens bonas que las classas a dos corses, e d'apondre que las classas a dos corses obtènon de resultas mens bonas que las classas a tres corses.

Las classas a mantunes nivèls son favorablas als aprendissatges.

L'eterogeneitat dels mainatges es pas una empacha a la capitada de totes al contrari, los especialistes moòtran qu'es portaire pels enfants.

DEFINICION DE L' ETEROGENEITAT

Segon la definicion del Petit Larousse 2006³, l'eterogeneitat es « ce qui est formé d'éléments de nature différente ». **1.** Étymologie : du grec « hétéros » (autre, différent) et « genos », famille, race, peuple.

Chaque être humain, par sa personnalité et par l'éducation qu'il a reçu, possède un caractère, des savoirs, des facultés et des désirs qui le rendent unique.

A l'image de la société, la classe d'école est par nature hétérogène. L'hétérogénéité prend plusieurs formes² ; elle peut être celle :

- des sexes, depuis trente ans dans le primaire, près de quarante dans le secondaire.
- des âges, y compris au sein de la même année civile (différences de maturité notamment, entre les élèves nés en début d'année et ceux nés au dernier trimestre toujours les plus nombreux ...).
- des appétences scolaires et des motivations liées entre autres, aux espoirs placés dans l'école pour réaliser son projet personnel.
- des compétences et savoir-faire dans les différents domaines de connaissance ainsi que dans les processus d'apprentissage.

² J.Ferrier, *Améliorer l'efficacité de l'école primaire*, La documentation Française, 1993, 11

³ La sorga es lo site Wikipédia, aquesta sorga es pas segura ni mai scientifica.

- des cultures et modes de vie en liaison avec les diverses représentations de la société générées par l'appartenance familiale et sociale.

Chaque classe constitue un univers singulier où les élèves entrent avec une maturité, mais aussi un niveau, un rythme, et des désirs différents. D'après les postulats de Burns⁴ :

« Il n'y pas deux apprenants qui progressent à la même vitesse.
 Il n'y pas deux apprenants qui soient prêts à apprendre en même temps.
 Il n'y pas deux apprenants qui utilisent les mêmes techniques d'étude.
 Il n'y pas deux apprenants qui résolvent les problèmes exactement de la même manière.
 Il n'y pas deux apprenants qui possèdent le même répertoire de comportements.
 Il n'y pas deux apprenants qui possèdent le même profil d'intérêt.
 Il n'y pas deux apprenants qui soient motivés pour atteindre les mêmes buts. »

LAS DIFERENTAS MANIFESTACIONS DE L' ETEROGENEITAT

L'eterogeneitat dels sèxes

Es en 1975 que la mixitat escolara es obligatòria amb la lei Haby. Mas mixitat vòl pas dire egalitat.

D'aprèp las enquistas, las resultats escolars son mai elevadas per las filles que per los droles.

D'aprèp Fabienne Rosenwald⁵ « en 2004, comme vingt ans auparavant, les parcours scolaires des filles se distinguent de ceux des garçons. Les filles réussissent mieux leurs études, comme dans la plupart des autres pays développés, quel que soit le niveau d'enseignement et quelle que soit la filière ou discipline considérée. 68 % d'une génération de filles possèdent le baccalauréat contre 56 % pour les garçons. Les filles mènent des études plus longues. Elles sont plus souvent diplômées du supérieur. Les choix d'orientation divergent à chaque étape de la scolarisation : les filles sont sur-représentées dans les filières littéraires du secondaire et du supérieur, dans les filières professionnelles des services, dans les IUFM et dans les écoles paramédicales et sociales. A contrario, les garçons sont majoritairement présents dans les filières scientifiques et industrielles, notamment dans les IUT et les écoles d'ingénieurs. Les résultats scolaires diffèrent ainsi que les choix d'orientations en raison de motivations et de jugements eux-mêmes différents. À niveaux scolaire et social équivalents, ils sont à l'origine de ces disparités persistantes. »

Lo ministèri de l'Educacion nacionala met en davant la question de l'egalitat dels sèxes e met en plaça una politica d'educacion a l'egalitat.

4 R.W. Burns, 1972, édités dans « Essor des didactiques et des apprentissages scolaires », JP ASTOLFI, 1995

5 ROSENWALD.F, Filles et garçons dans le système éducatif depuis vingt ans, Données sociales, La société françaises, 2006, 87 http://www.insee.fr/fr/ffc/docs_ffc/donsoc06i.pdf

L' eterogeneitat dels cadres de vida dels mainatges.

Coma lo joslinha Halina PRZESMYCKI, dins **Pédagogie Différenciée⁶**, lo caractèr socio-economic, socio-cultural e psico-familial participant à la genèse de l'inégalité scolaires des enfants ».

Lo caractèr socio-economic.

Segon d'estatiticas realizadas, la categoria socio-professionala dels parents participariá a l'inegalitat dels nivells escolars dels mainatges.

Pel primièr gra ,podèm citar las resultas a las avaloracions nacionalas de CM2 de 2008⁷.

Sus 100 enfants de cadres, la mejana al francés es de 67 sus 100 alara que per un enfant d'obrièr es de 59.7 sus 100.

Per las matematicas, los enfants de cadres obtènon una mejana de 76.3 sus 100 alara que los enfans d'obrièrs obtènon solament 59.9 sus 100 .

Aquestas estatisticas se verifigan tanben pel bachilierat.

Lo tablèu 01 Obtention du baccalauréat selon la génération et le milieu social présent en anèx C mostra que demest los enfants nascuts de 1984 a 1987, 89% d'enfants de cadres son bachilierats contre 49% dels enfants d'obrièrs⁸.

D'autras estudis realizadas per l'ensenhamament superior mòstran tanben qu'existis plan une eterogeneitat del mainatges segon la categoria socio professionala dels parents.

Lo caractèr socio cultural.

Lo caractèr socio cultural jòga tanben dins l'eterogeneitat dels aprendissatges.

6 PRZESMYCKI Halina, *La pédagogie différenciée*, Paris, Hachette, 2004, 160 p.

7 Sorga: <http://lewebpedagogique.com/tpeapresbac/2011/01/10/2-qui-sont-dans-la-lignee-des-choix-et-des-resultats-scolaires-obtenues-avant-le-bac/>

8 L' Etat de l'école, 30 indicateurs sur le système éducatif français N°18, octobre 2008

La proporcion d'enfants d'origina socio-culturala diferente es pas meteissa d'una escola a l'autra en foncion de son implantacion. L'eterogeneitat ven de las originas o apartenéncia sociala.

La lenga mairala del mainatge es una riquesa mas pòt tanben èsser una empacha dins los aprendissatges que sovent la lenga mairala es pas lo francés. Las familhas pòdon pas èsser tan presentas per ajudar lors mainatges .

Arriba que d'enfants arriben en classa sens parlar la lenga francesa. Aquel enfant se vei plaçar dins una classa especialiasada (CLIS...) lo temps d'aprene la lenga.

Los registres lengatgièrs son un paramètre de prene en compta tanben dins l'eterogeneitat dels aprendissatges.

Lo lengatge emplegat per d'unes joves de ciutat, pòt afortir las inequalitats dins l'escolaritat. Aqueles joves se crean un còdi lengatgièr que correspond pas al lengatge corent. Es una vertadièra empacha per la comprehesion.

Las valors familialas.

Las valors veiculadas per la cultura familiala del mainatge correspond pas totjorn amb las transmesas a l'escòla. Aquel conflicte de valors podrà jogar sus la motivacion dels mainatges per aprene e doncas podrà causar de dificultats escolaras per d'unas escolans.

Çaquelà es tanben une riquesa a espleitar per la construccion dels aprendissatges.

L'encastre psico-familial.

Lo cadre de vida de cada enfant es different d'una familia a l'autra.

Dins d'unies fogals, lo cadre pòt èsser sople o rigide, coerent o incoerent.

L'autonomia, las responsabilitats, lo gra d'obeissença, las règlas son de paramètres importants dins la construccion de la personalitat dels mainatges.

L'estategia d'aprendissatge al dintre de cada familia es diferenta e participa a l'eterogeneitat dels mainatges. D'unus parents s'interèssan a l'escolaritat de lors mainatges, encoratjan e seguisson lors enfants.

D'autres parents per manca de temps o manca d'enveja s'interèssan pauc o pas a l'escolaritat dels mainatges que son liurats a eles meteisses.

La motivacion e lo rapòrt a l'escòla n'es pas lo meteis segon l'encastre familial. D'unus parents valorizan lo trabalh e l'esfòrç de l'enfant. D'autres al contrari, jos-estiman las capacitats de lor enfant o denigran l'escòla.

Totes aquestes comportaments desmotivan l'enfant.

L'eterogeneitat dels procediments d'aprendissatge dels mainatges.

Halina Przesmycki joslihna tanben que los procediments d'aprendissatge de cada mainatge son de prene en compte per poder metre en plaça una pedagogia adaptada a cada mainatge, una pedagogia diferenciada.

La motivacion dels mainatges es per ela la basa de tot aprendissatge. « Si l'élève n'a pas envie d'apprendre , il n'apprendra rien! ⁹»

La motivacion es diferenta d'un mainatge a un autre en rason de differents factors:

-lo sens de l'aprendissatge: l'enfant deu comprene , trapar un sens a l'aprendissatge a cors o long terme.

- L'orientacion dels interesses dels mainatges: segon l'edad biologic e psicologic de cada minatge, l'interes portat a l'escòla n'es modificant.

- Lo besonh sentit pel mainatge per accomplir l'aprendissatge: besonh de faire plaser, besonh d'obténer quicòm de gratifiant, besonh de realizar una activitat en vista d'un projècte mai larg.

La pedagogia del projècte respond a la diversitat dels atituds dels mainatges en çò que concernis lors interesses e lors besonhs.

-Lo plaser sentit a far l'aprendissatge: Lo plaser es fòrça important dins l'escolaritat d'un mainatge.Es a l'origina del desir d'aprene.

Plaser d'èsser actor dins los aprendissatges, plaser de descobrir, plaser d'aprene, plaser de satisfar un interes, una curiositat, plaser d'èsser reconegut dins son trabalh eça.. son tan de nocions de prene en compte per mièlhs coneisser e comprene lo desenvolopament de cada mainatge.

⁹ PRZESMYCKI Halina, La pédagogie différenciée, Paris, Hachette Education, 2004, p 84.

-Lo gra d'energia que lo mainatge a per realizar l'aprendissatge.

-L'imatge de se e dels autres. Aquesta nocion compta dins la capitada dels mainatges.

Aver fisança en se e véser que lo mond vos fa fisança es motiu de motivacion e de desir pels mainatges.

L'eterogeneitat dels encastres escolars.

Segon l'implantacion de l'establiment escolar e de sas caracteristicas, l'egalitat de las astradas es pas meteissa.

Efectivament, una escòla pòt èsser implantada en mitan rural, urban o de banlèga.

Los efectius d'enfants dins las escòlas difèran fòrça d'un establiment a un autre e las estructuras específicas que permèton de luchar contre lo fracàs escolar es pas meteis tanpauc.

L'eterogeneitat dels mòdes d' expression e de comunicacion.

Los enfants an pas lo meteis profil pedagogic. D' unes son mai d'aise a l'oral mentre que d'autres o son mai a l'escrich.

A d'unes lor agrada mai trabalhar sol, a d'autres lo trabalh de grop es necite.

L'eterogeneitat dels ritmes.

Los ritmes biologics dels mainatges pòdon tanben afortir lo fenomèn d'eterogeneitat dins una classa.

Efectivament, l'atencion al dintre d'une jornada aumenta en debuta de matinada, atenç un pic a l'entorn de las 10 oras – 10 horas 30 puèi baissa per èsser la mai bassa a l'entorn de las 14 horas.

A l'entorn de 14 horas 30 - 15 horas 30, a tendença a tornar montar.

En debuta de setmana, lo còs a de mal de recuperar malgrat la copadura de la dimenjada, los aprendissatges son desfavorejats lo diluns de matin e son mai favorables los dijous e divendres.

L'atencion dels mainatges es tanben limitada dins lo temps segon l'edad de cadun.

Per un enfant de 6 a 12 ans, la vigilança es de 10 minutias per oras, ço que implica l'interès de variejar las activitats e las formas de trabalh.

L'eterogeneitat dels imatges mentals.

Tot aprendissatge passa per una fasa de representacion mentala.

Aquelas representacions son variadas e nascudas de percepcions auditivas, visualas, olfactivas, gustativas, quinesesicas eça...

Cada mainatge proceda differentament. Lo regent deu pensar a diversificar los supòrts d'aprendissatge.

Coma l'avèm vist, cada mainatge es different. De per aquestas diferencies d'un individu a un autre, lo regent deurà bastir un ensenhament que respond a aquestas diferencies.

3/ LA PRACTICA, GERIR L'ETEROGENEITAT

LA PEDAGOGIA DIFERENCIADA

Definicion

D'aprèp Philippe Meirieu¹⁰, podèm definir aquesta practica coma « *un suivi individuel des élèves de l'attention permanente à la progression de chacun, à la proposition individuelle d'exercices strictement adaptés au niveau que chaque élève a atteint* ».

10 MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, 1990

La pedagogia diferenciada es donc un ensenhamant sus mesura e a la mesura del mainatge.

« C'est une philosophie de l'élève comme sujet, une pédagogie de l'autonomie comme capacité de piloter soit même progressivement ses propres apprentissages, une conception de rapports sociaux comme devant être à la fois reconnaissance de la diversité et recherche de solidarité »¹¹.

Per Halina Przesmycki¹², la pedagogia diferenciada, es una pedagogia de procediments: met en obra un encastre sople ont los aprendissatges son pron explicitats e diversificats perque lo mainatge pòsca trabalhar segon son pròpi itinerari d'apropiacions.

S'organiza a partir d'un o mantunes elements characteristics de l'eterogeneitat dels mainatges:

- las diferencias cognitivas dins lo gra d'aquisicion de las coneissenças exigidas per l'institucion e dins la riquesa dels procediments mentals ont se combinan representacions, estadis de desenvolopament operatori eça...
- las diferenças socio-culturalas: valors, fe, istòrias familialas, còdis de lengatge...
- las diferenças psicologicas: viscut e personalitat, voluntat, atencion...

La pedagogia diferenciada se definís coma:

-una pedagogia individualizada que reconeis l'enfant coma una persona qu'a de representacions pròpies de la situacion de formacion.

-una pedagogia variada que prepausa un panèl de demarchas, s'oposant al mite identitari de l'uniformitat.

La finalitat e los objectius de la pedagogia diferenciada son de luchar contre lo fracàs escolar en mesclar transmission dels sabers al desenvolopament de cadun.

Organizada en situacions d' aprendissatge e d' avaloracions adaptadas als besonhs e las dificultats específicas dels mainatges permet de :

- prene conscientia de lors capacitatats
- desvolopar las capacitatats en competências
- desblocar e noirir lo desir d'aprene
- sortir del fracàs escolar per la repetition de situacions analogas ont los mainatges capitán
- bastir lor identitat

11 MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, 1990

12 PRZESMYCKI Halina, *La pédagogie différenciée*, Paris, Hachette Education, 2004, p 10

-se socializar en confrontar los diferents vejaires.

Mai concretament, la metodologia seguida mena a la capitada escolara per la realisacion de tres objectius fondamentals pels aprendissatges:

- enrequesir l'interaccion sociala e congitiva
- melhorar la relacion mainatges / regents
- aprene a èsser autonòms.

Mantunas condicions per sa mesa en obra dèvon èsser respectadas.

Lo trabalh de còla es necite per assegurar una durada sufisanta a la realization dels objectius de la pedagogia diferenciada. Abandonam sovent d'inovacions menadas en solitari.

La mesa en òbra de la pedagogia diferenciada demanda d'elaborar d'aisinas: inventaris d'objectius, tablèu de progression, avaloracion de las dificultats dels maintages, bilances en fin de sequéncia, ficas... Es de bon biais de o far en còla.

La concertacion es necite per menar a l'objectiu previst.

La soplessa dins lo planejament del temps permet d'adaptar los aprendissatges prepausats en modular liurament la durada dels corses.

La basa de l'ora de cors pòt cambiar e se pot imaginar una organisacion dels aprendissatges sus una jornada, setmana o mai de temps, per suscitar la motivacion e l'interès.

Un projècte pòt pas capitar se una manca d'informacions sul contegut, los objectius e lo debanament son pas transmesas als partenaris concernits: parents, regents, còlas administrativas...

Consi metre en òbra la pedagogia diferenciada?

D'aprèp la pedagòga Halina Przesmycki¹³, la mesa en plaça de la pedagogia diferenciada se debana segon una metodologia rigorosa que compta 5 etapas:

S'agis d'una preparacion prealbla que pòrta sus:

- La causida de las classas e de las matièras.
- L'inventari dels objectius generals de las matièras concernidas.
- La determinacion dels dispositius e lo gra de mestresa de la metodologia.
- L' elaboracion d'un diagnostic inicial.

¹³ PRZESMYCKI Halina, *La pédagogie différenciée*, Paris, Hachette Education, 2004. La méthodologie d'ensemble, 24 -28.

- La causida e l'amenajament de las estructuras adequatas.

Per organizar la sequençal cal:

- Fixar los objectius.
- Precisar los limits de la sequençal en temps, nòrma de capitada d'aténher e plaça dins la progression pedagogica generala.
- Realizar l'avolaracion bilanç.

Przesmycki¹⁴ affirma que lo procediment general de pedagogia diferenciada que prepausa constituís una basa a la mesa en òbra d'una pedagogia diferenciada « autentica », es a dire que respond concretament a las diferéncias dels mainatges fàcia a un trabalh « eficaç »es a dire que lor balha lo maximum d'astradas de o capitar. Se debana en 3 etapas.

Per començar lo regent partís del maintage ,de sas pensadas, de sas coneissenças, de sos sentits e de sos comportaments. Puèi, met en plaça l'organisacion sociala e cognitiva en pichons grops.

Puèi, torna organizar en grops mai bèls las divèrsas reponsas obtengudas a l'entorn de l'objectiu visat.

Tres dispositius de diferenciacion son totjorn articulats dins aqueste procediment:

- Una diferenciacion d'estructuras per la reparticion variada dels mainatges e la durada variabla de cadas etapas.
- Una diferenciacion dels procediments d'aprendissatge ont cadun s'exprimís e participa al trabalh comun de son biais.
- una diferenciacion dels contenguts, a la seguida d'un diagnostic inicial los grops an de contenguts diferents d'estudiar.

Meirieu¹⁵, el , prepausa una sequençal d'aprendissatge de pedagogia diferenciada que se debana en quatre etapas: la descobèrta, l'integracion, l'avaloracion e la remediacion.

Per la primièra etapa, lo regent diferencia sa pedagogia en s'apuèjar sus d'aisinas e de situacions d'aprendissatge variadas.

Lo regent deu evelhar l'interès, crear la centracion sus l'objècte d'estudi. Aquesta activitat serà mai eficaça en s'apuèjar sus d'aisinas diferentas, fàrà apèl a la percepcion orala e visuala, a una brèva manipulacion.

14 PRZESMYCKI Halina, *La pédagogie différenciée*, Paris, Hachette Education, 2004. La méthodologie d'ensemble, 30 – 31.

15 MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, 1990. Différencier dans la classe , un premier pas décisif. P 142.

La tòca « *c'est que l'apprenant repère ce dont il s'agit, parvienne si possible à référer à une expérience ou à un savoir antérieur et comprenne en quoi cela prolonge et dépasse ce qu'il sait déjà.* »¹⁶

L'integracion es s'apropiar los sabers.

Per la segonda etapa , en saupre que cadun apren d'un biais singular, d'itineraris d'aprendissatge diferenciats son prepausats als mainatges.

Una diferenciacion simultanèa es alara mesa en plaça. Atal, lo grop classa dèu èsser copat per prepausar aquestes itineraris diferents.

Lo regent metrà a dispausicion de ficas individualas, d'exercicis de grop. La diferenciacion podrà tanben portar suls contenguts en fornir de documents complementàris a los que se senton en dificulats sus tal o tal punt.

Segon l'objectiu perseguit, lo regent saurà se deu far portar l'esforç de diferenciacion suls metòds de travalh o sus la mestresa dels diferents elements meses en jòc.

Dins aqueste procediment d'aprendissatge, lo regent es disponible per cadun per las mesas al punt necitas. Aqui a lo temps de far çò que podiá pas far, o far a la lèu-lèu. A l'escasença de véser vetadièrament consi travalhan los mainatges e d'observar çò que los ajuda o lorpausa problema.

En seguida, ven lo temps de mesurar las aquisicions dels maintages. Aqui l'avaloracion es pas diferenciada. Ça quelà los supòrts o pòdon èsser. L'important es de « *s'assurer que le dispositif utilisé ne sélectionne pas sur d'autres critères que sur ceux qui sont annoncés, ou de tenter, dans la mesure du possible, de critérier suffisamment la correction pour que les causes d'échec, étrangères à l'apprentissage concerné, apparaissent clairement .* »¹⁷

Per la darrièra etapa, lo regent en se basar sus las resultas a las avaloracions, prepausa als mainatges de remediacions diferenciadas; d'unes auràn de besonh d'exercicis suplementàris, d'autres, de tornar prene de nocions anterioras. D'autres encara se deuràn desfar de cèrtas representacions qu'an falsada la compreheson. E enfin d'autres deuràn utilizar d'autres itineraris e tornar bastir lo saber amb d'autres aisinas.

Coma l'ai ja dich, las tecnicas de grops permet d'establir l'interaccion sociala e cognitiva dels mainatges.

Es tanben l'escasença de desblocar la comunicacion. Cada mainatge se pòt exprimir. La comunicacion es favorisada dins un grop ont lo nombre de personas es demesida.

16 MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, 1990.
Différencier dans la classe , un premier pas décisif. P 140.

17 MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, 1990,
Différencier dans la classe , un premier pas décisif. P 141.

Aquelas tecninas de grop permèton d'aprene als mainatges a negociar e a gerir pau a cha pauc los conflictes ont se combinan los regèts, las agressivitats, los jòcs, los rapòrts de dominacion e de passivitat.

Aquelas situacions permèton également de far naisser la fisança en se e suscitan la motivacion en crear una dinamica ont los còdes pòdon èsser transgressats.

Uèi la concepcion que ditz que lo grop permet de metre en plaça una relacion justa e egalitària es pron acceptada. Los programas de l'escòla primària son en tot punt en coérència amb aquela idèa: Parlam de domènis d'aprendissatge tal que venir mainatge, intrucción civica e morala mas tanben de competéncias socialas e civicas, d'autonomia e d'iniciativa que fan partida de las competéncias 6 e 7 del sòcle comun¹⁸.

Es de remembrar que segon la competéncia 7, s'agis de trabalhar en grop, s'engatjar dins un projècte. S'agis tanben per la competéncia 6 d'aquesir la competéncia que seguis: « *respecter les autres et les règles de vie collective* » o « *appliquer les codes de politesse dans ses relations avec les camarades, avec les adultes à l'école et hors de l'école, avec le maître au sein de la classe* ». Trapam egalament la competéncia seguenta esperada a la fin del CM2 dins lo sòcle comun « *coopérer avec un ou plusieurs camarades* » o « *s'impliquer dans un projet individuel ou collectif* ». Per la mairala, en fin de granda seccion dins lo domèni d'aprendissatge « *devenir élève* »: escutar, ajudar, cooperar demandar d'ajuda.

Los tèxtes oficials joslinhan tanben l'importància de l'autonomia e de l'iniciativa.

Es necite de desenvolopar en çò dels mainatges, e aquò tot long de l'escolaritat, de competéncias transversals e en particular d'atituds tala que l'aquisicion de l'autonomia.

Dins una classa a mantunes nivèls, l'autonomia es una competéncia que los mainatges dèvon aquesir que lo regent es pas totjorn disponible.

Es per que lo regent es pas totjorn present que los enfants van pauc a cha pauc progressar dins aquesta aquisicion de lor autonomia per rapòrt al trabalh e per rapòrt a eles meteisses.

Es dins aqueste encastre que los mainatges van desenvolopar una metodologia de trabalh.

L' INDISPENSABLA CONSTRUCCION DE L' AUTONOMIA

18 MEN, *Socle commun des compétences et des connaissances*, 2006.

Dins una classa a mantunes corses, lo regent que se pòt pas doblar deu daissar a d'unes moments de la jornada, un o mantunes grops trabalhar solets, en autonomia.

La question que se pausa es de saupre se los mainatges sauràn organizar lor trabalh, ensajar de resòlver una dificulat sens interompre lo regent ocupat amb un autre grop, sens bolegar e geinar lo demai de la classa?

L'autonomia es a l'encòp un ideal e una competéncia que se bastís pauc a cha pauc.

Aquel aprendissatge repausa sus l'acceptacion pel mainatge de l'abséncia del regent mas tanben de l'acceptacion pel regent de daissar sos mainatges se gerir solets.

L'autonomia es pas un abandon. Al contrari, lo regent deu balhar als mainatges los mejans d'aprene sens son assisténcia permanenta en los ajudar , dins un primièr temps a far de causidas, a trabalhar amb metòd, e en lor balhar de situacions d'aprendissatge e d'aisinas adequats.

Dins l'obratge **Conduire des classes à cours multiples**¹⁹, los autors escrivon qu'un trabalh autonòm « sera réussi et apprécié des élèves si l'ensemble des aides mises à leur disposition leur est familier ».

De consinhas precisas portadas sus de tacas clarament definidas que prepausen d'obstacles que se pòdon susmontar constituiràn l'assegurança de l'implicacion dels mainatges.

La manipulacion dels diccionaris, dels diferents fichièrs e manuals serviràn d'ajuda als mainatges. L'enfant deu poder trapar solet la repsonsa a una autra question mercé la documentacion mesa a sa dispausicion.

Es aquesta capacitat d'agir de biais autonòm que cal desenvolopar en çò del mainatge. Lo trabalh en autonomia a donc per objectiu de rendre l'enfant capable de se prene en carga.

Aital lo mainatge fa l'experiéncia de sas responsabilitats, de sas causidas. Apren a regular lo bruch que fa mentre que lo regent trabalha amb un autre cors, a se procurar d'aisinas...

Es vertadièrament actor de sos aprendissatges bastits.

Se paua de questions alara que d'enfants d'una classa a cors unic pausan de questions.

Los cercaires mèton tanben en evidéncia l'importança de balhar de repèris als mainatges, de costumas que s'avèran fòrça eficaças e pertinentas.

Per exemple, es important de prene 5 minutas cada debuta de mièja jornada per poder explicar als mainatges lo debanament de la jornada amb la presentacion de l'encadenament de las seanças.

19FRANÇOIS Chantal, LAGRANGE Alice, BERTELOOT Dominique, *Conduire des classes à cours multiples*, Paris, Hatier, 80 p.

Per melhorar lo reperatge dels enfants, lo regent pot utilizar d'aisinas coma un tablèu de la preséncia del regent dins los diferents grops.

Ofrir de claus d'accès a l'autonomia.

L'autonomia se va d'en primièr bastir sus l'organizacion materiala e espaciala de la classa.

Una de las claus de la capitada en classa en cors multiples es un amenatjament adaptat del local e un agençament apropiat del mobilièr.

Se pòt pensar que totes los regents qu'exerçan en classa unenca foguèron, un jorn o l'autre, confrontat al copa-cap pausat per l'organizacion materiala: Es necite d'adobar un plan coerent que respècta las diferencias d'edad, de desrepartir de biais equilibrat los endreches destinats al travalh autonòm, los qu'aculhisson d'activitats brusinentas, e los cantons enfin, ont lo regent travalha amb un grop de la classa.

Las solucions vengudas classicas de desrepartition dels talhièrs a l'escòla mairala s'adaptan plan a la classa a mantunes nivèls.

ORGANIZAR

Organizar l'espaci classa

L'organizacion de la classa depend de mantunes paramètres, al primièr renc, lo nombre de seccions representadas, lo nombre de mainatges e la pedagogia praticada.

Se pòt organizar de talhièrs provisòris o permanents.

Los talhièrs permanents son los luòcs de vida indispensabla al bon fonccional pedagogic, convivial, cultural de las classas a mantunes nivèls coma la bibliotèca de classa e los amenatjamants que favorizan sa frequentacion pels mainatges, lo canton informatic, un canton escota eça...

Luòcs d'escambis e d'aprendissatges, luòcs de rescontres, l'espaci de gropament que disèm canton permet la realization del grop-classa a l'entorn d'interesses comuns. Lo luòc es delimitat per de mobilièr. L'espaci deu èsser clarament identificat per i

inserir de messatges destinats a cada secccion. Son aisidament reperables pels mainatges que son sovent en trabalh autonòm. La gestion dels tablèus e de susfàcias d'afichatge es donc importanta. Es interessant de multiplicar las susfàcias d'escritura en utilizar de panèls mobiles, en diversificar lo material: plastic escafable, tablèus de « liège », de feutrina....

Lo regent pòt concebre un vertadièr plan d'afichatge que permet pauc a cha pauc de servar totjorn los meteisses espacis als meteissas menas d'afichatge.

Dins aquesta organizacion a l'encòp dobèrta e cantonada, l'utilizacion del darrièr de las armaris e de las divèrsas parets es vivament aconselhada.

Los recaptes pels feutres, gredons, quasèrns, pintrura, fuèlhs, borolhons; eça... son sinhalats per d' afichatges clars acompañats d' una ilustracion, d' una fotò per las seccions de mairala.

Emai, lo regent deu pensar d' organizar plan las aisinas pel trabalh autonòm: los classadors, fichièrs, boitas de recapte del trabalh son recaptats de tal biais que l'enfant pòt evoluir solet dins la classa e s'i reperar aisidament.

Cal imaginar una utilizacion de l'espaci respectuosa dels imperatius pedagogics, mas tanben de las règlas de seguretat e d'igièna. Lo material desplaçable i es espleitat al maximum. Un canton calme es servat e las eissidas son degatjadas. Cal viure sa classa per apreciar l'eficacitat del plan pensat. Cal pas trentalhar per tranformar, modificar, a tornar pensar la disposicion en cors d'anada en téner compte tanben de las proposicions dels mainatges que nos pòdon ajudar força dins aquela queta.

Çò important dins l'organizacion de sa classa es la causida de las aisinas mesas a disposicion. Lo regent se deu entresenhar sul material disponible pels trabalhs colectius e coneisser lo que s'adreiça a cada mainatge en particular. Per la primièra categoria, lo regent recensa las cartas muralas, lo material destinat a l'experimentacion scientifica, las fornitures per diferents talhièrs...Un còp que lo regent coneis lo material mes a dispaisicion, li demòra pas que de o metre a profièch. Es possible de demandar als mainatges de fargar un tièra del material utilizable en classa per una melhora coneissença dels luòcs e objèctes disponibles.

Coma dins tota las classas , lo regent se sèrva un canton, un espaci personal ont podrà aisidament recaptar sas preparacions, sos manuals, sas progressions, sos documents pedagogics e administratius...

La classa a mantunes nivèls multiplica lo material utilizat, doncas l'organizacion deu èsser practica, logica e rigorosa.

Lo plan de trabalh

Lo plan de trabalh es una aisina e a l'encòp une mena de trabalh.

Consistís a balhar a de mainatges una carga de trabalh, un contracte que deurà realizar sus un periòd definit.

Lo plan de trabalh es un aprendissatge e es pas prepausat sonque als mainatges qu'an acabat un trabalh. Totes los enfants se dèvon véser fisar un trabalh en autonomia per poder aquesir de metòds de trabalh.

Quin trabalh se pòt demandar? D'activitats d'alenament, de consolidacion, de reinvestiment. Balham pas un trabalh per ocupar ni mai de novèlas nocions.

Quora se fa lo plan de trabalh? Cada jorn dins un temps previst dins lo planejament.

Quant de temps? Comptam de 30 minutás a 1 ora per jorn aprèp un periòd d'adaptacion.

Lo plan de trabalh es fondat sus un principi d'autonomia, d'auto-gestion e d'auto-corecccion.

Dins lo plan de trabalh presentat en anèx C, podèm véser lo periòd indicat del 5 al 16 d'octobrede 2009. Las matèiras de trabalhar son lo francés, l'occitan, las matematicas, e d'autres disicplinas se pòdon apondre. Lo plan de trabalh es presentat als enfants que o signan amb lo regent.

Un pocheta especiala es servada pels plans de trabalh.

Lo tutorat

Es una mena d'ajuda que cal pas negligir. L'ajuda ven d'un enfant cap a un autre que sonam tutor o paissèl.

L' important es de plan determinar lo ròtle e l'atribucion dels paissèls.

Dins las classas a mantunes nivèls es un astre de poder utilizar aquesta resorga umana.

Lo tutor deu prene conscientia de sas responsabilitats. Los paissèls son fièrs de se véser fisar aqueste ròtle e ne son motivat e forniràn d'esfòrces bèls per assegurar son ròtle.

Sul plan escolar, lo paissèl se deu situir cap al problema demandat: soi capable d'explicar? Ai compres lo problema?

Deu analizar lo problema e deu èsser capable d'adaptar sa resposta. Lo paissèl deu poder tornar formular una consinha de trabalh, legir de consinhas, ajudar l'enfant que li es atribuit.

Programar los aprendissatges

Las programacions fondadas suls programas oficials de 2008²⁰ permèton al regent de preveire la progression dels aprendissatges long de las annadas.

Las programacions se deuràn s'adaptar als besonhs de cadun.

Es una taca fòrça malaisida de far per un regent que s'esfòrça totjorn de seguir son programa.

L'avantatge màger de las classas a mantunes nivèls es de permetre una gestion mai sopla dels aprendissatges de cada mainatge pensats sus mai d'una annada e bastits sus l'ensemble de la durada del cicle.

La soplesta ofèrta per la classa a cors multiples permet tanben d'evitar las rupturas marcadas per un cambiament de regent e l'adaptacion necita a d'exigéncias nòvas pels mainatges en dificultats. La continuitat es venguda una realitat : continuitat dins los aprendissatges, dins las relacions mainatges-regents, perlongament dels projèctes individuals.

Sus la trama comuna, la diferenciacion permet d'ofrir de caminaments personals.

Las progressions permèton siá de trabalhar una noción cada annada en la tornar adaptar al nivèl de classa considerat siá de véser la noción sonque un còp mas en la tornar trabalhar sus un autre supòrt disicplinari.

MON EXPERIÉNCIA

Pendant 4 annadas aguèri l'escasença de trabalhar dins una escòla del menerbés que comptava 41 mainatges. Per l'annada escolara 2009-2010, me vegèri fisar la classa de CP CE1 CE2 CM1 CM2 que compta 17 mainatges repartits aital :

Cicle 2:

- CP : 4
- CE1 : 4

Cicle 3:

- CE 2 : 2
- CM1 : 2
- CM2 : 5

En d'autres termes aviói la responsabilitat d'una classa de 5 nivèls, de dos cicles. La classa se compausava de 5 dròlles e 12 dròllas.

20 Ministère de l' Éducation Nationale, Bulletin Officiel Hors-série du 19 juin 2008

Al nivèl regentum, èri pas sola sus l'escòla. Aquela noción es fòrça importanta e cambia la concepcion de la classa unenca amb lo director-regent isolat dins son escòla. Fa partir d'una còla pedagogica e se sentir apuèjada son de paramètres importants quand se vesèm fisar aquela granda responsabilitat qu'es, de téner una classa a matunes nivèls.

Èri acompanhada_de la directritz N.M, qu'èra responsabla de la classa de mairala e d'una autra regenta, E.D que se cargava de l'ensenhamant del francés, de las lengas e de la descarga de direccion. E.D e ieu trabalhaviam en colaboracion. Èra presenta sus la classa cada matin. Sa preséncia èra un astre per ieu, que me permetíó de dispensar de matèiras a un cicle quand l'autre cicle èra amb E.D. Lo planejament presentat en anèx D mostra plan aqueles moments. La concepcion de la classa a mantunes nivèls cambia qu'es pas mai a una sola votz. Doas personnas significa tanben dos « espacis » mas ne tornarem parlar.

Quand me vegèri fisar aquel pòste, d'en primièr prenguèri paur. Trabalhar en classa a mantunes nivèls me demandèt d'en primièr de me questionar. Consí gerir los nivèls, l'eterogeneitat del grop, la coesion del grop e consí m'organizar per las preparacions ?

Organizacion de l'espaci classa

Coma l'ai ja dich, cal plan pensar sa classa abans de la practicar. Çò que me pareis important, es l'organizacion espaciala de la classa. La preséncia de mantunes nivèls dins un meteis luòc demanda una organizacion espaciala particulara.

Dins l'ideal, cal una classa pron granda per poder crear d'espacis diferents e adaptats a l'eterogeneitat del grop.

Dins la nòstra escòla, la mai granda classa foguèt servada per la classa de la mairala.

Los meus mainatges èran desrepartits sus doas classas de 17m² e 24m². Es una noción importanta perque foguèt sorga de dificulats d'ensenhamant e de mesa en plaça de trabalh en còla. Plan segur las classas son comunicantas. Èri fòrça mobila e fasió d'incessants anars e venirs d'una classa a l'autra mas pensi qu'una bona organizacion espaciala de las classas permet a cadun de mièlhs trapar sa plaça.

Lo matin, los enfants èran desrepartits per cicles, cadun dins una classa. Son nosautres regentes que cambiavam de classa la màger part del temps per una melhora organizacion que nos pareció mai simpla al nivèl metodologia (quasèrns, classadors...) La tantossada, trabalhaviam mai en còla tre que possible mas es pas totjorn evident d'utilizar aquela aisina de trabalh quand los ensenhaments prènon una tornura « magistrala ».

Vaqui un exemple concret: lo dimars de ser de 16h cap a 16h45, los CE2 e CM an un moment d'istòria geografia, mentre que los Cp CE1 son en matematicas. Ensagi de tornar investir de nocions amb lo cicle 2 perquè sián mai que mai en autonomia, aital pòdi èsser amb lo cicle 3. Alavètz, dins aquestes moments, lo trabalh en còla de nivèls mesclats es pas possible: una classa es servada pels cicle 3 e una autra pels cicle 2.

La debuta d'annada foguèt malaisida, qu'aviá de dificultats per metre lo trabalh en còla, siá en grop de besonh siá en grop de nivèl. Èri dins una sala amb dos grops, los autres grops me sonavan... Ma preséncia amb los grops èra limitada, de còps tròp limitada e fin fnala èra lo rambalh. La classa foncionava pas coma o auriá imaginada. Calguèt de temps per metre en plaça las aisinas de trabalh e los enfants se deguèron plegar a las règlas.

Un gròs trabalh se faguèt long de l'annada per responsabilizar las còlas de trabalh. Mas foguèt pas simple: en debuta d'annada lo nivèl dels cicle 2 permetí pas aqueste trabalh qu'avián fòrça demandas en particular al nivèl de la lectura. Ara, los CE1, lectors autonòms, pòdon ajudar lo CP, encara fòrça en demanda sus de lectura de consinhas, sus de questions de compreneson o de metodologia.

La classa servada al cicle 3 es tanben lo luòc de gropament, lo luòc comun a totes los mainatges. Me sembla tant important d'aver dos espacis diferents de trabalh que permeton de trabalhar en cicle coma d'aver un luòc comun per poder escambiar. Auel luòc comun permetèt la coesion del grop. Cada matin la classa tota se trapava dins aquesta classa per i far l'acuèlh. Erèm un grop, un grop d'individualitats que trabalhava a l'entorn d'un projècte comun.

Dins la meuna classa, lo gròs material (burèus, cadièras...) èra pas adaptat a la classa. Aviam de burèus que nos prenián tròp de plaça. L'espaci per cirucular dins la classa èra fòrça demesit e permetí pas de metre en plaça tot çò que voldriam. Es una nocion importanta. Lo material deu èsser pensat per une melhora oraganisacion espaciala e subretot per poder metre en plaça sa pedagogia.

La nòstra demanda per l'annada venenta foguèt una crompa de burèus adaptats als maintages e a la talha de las classas mas la nòstra demanda foguèt pas onorada.

Los afichatges èran una ajuda pels enfants pel reperatge.

Cada casièr èra marcat d'un tilhet, tot lo material a dispausicion èran tanben plan indicat.

Organisacion del grop classa.

La classa foncionava coma un orquestra. Cada mainatge deu èsser doblament attentiu e a l'escota. Lo respècte del ritme es important e cada grop pòt aver un ritme different o, dins d'unas situacions, la classa viu a l'unisson.

L'imatge del cap d'orquestra es presenta tanben. Lo cap que met en plaça de situacions

d'aprendissatge, que balha d'aisinas, qu'organiza e gerís los diferents nivèls e personalitats per crear una unitat e de sens.

Dins la classa a mantunes nivèls, s'agís de faire jogar tot lo monde tot en respectar l'armonia dels aprendissatges de cadun. Lo regent ne ven lo cap d'orquestra cargat de menar sos musicaires per ne balhar lo melhor d'eles.

L'autonomia dels mainatges es mesa a contribucion dins las classas a mantunes nivèls. Cada enfant deu coneisser sa particion, las règles de la classa foguèron plan enonciadas e son afichadas. Lo regent se tracha torn a torn de cada grop de travalh en balhar lo mai de temps possible a los que son en dificultat. De còps la gestion dels grops es malaisida e lo regent pòt prene lo ròtle d'equilibriste.

Çaquelà las causas se fan pas soletas e cal menar d'aisinas dins las classas per que la classa se passe dins de bonas condicions de travalh.

La part de travalh del regent es enòrma. Deu poder pensar lo travalh e lo nivèl de cadun. Deu pensar al grop e a l'individualitat en meteis temps.

Deu aplicar una pedagogia diferenciada, mas sens doblidar que la classa demòra un grop ont cada mainatge evoluís.

La pedagogia diferenciada permet de metre en plaça de grops de besonh, aquestes grops que son pas de grops de nivèls son maleables e ponctuals.

Çò malaisit es de sortir dels programas. Tot regent que sèm pensam als programas, a las progressions e a lor mesa en plaça.

De còps, pòt èsser frustrant de véser lo temps que desfila e lo travalh qu' avança pas coma o auriám esperat.

Es pas aisit de se despegar dels tèxtes oficials mas es primordial per aplicar una pedagogia adaptada als besonhs d'una classa eterogèna. Segur que los programas son presents e que devèm pas doblidar lo nòstre objectiu mas cal pensar l'ensemble autrament tre que possible. Lo regent dèu pensar una grop classa que trabalha amassa tan coma possible.

Pedagogia del projècte

Per poder trabalhar en coesion, la classa a de besonh d'un(es) tèma(s) federator(s) dels ensenhaments e d'un fial conductor.

Los projèctes mèton en davant un objectiu d'aténher amb d'accions per o realizar.

Lo projècte afortís la dimension sociala de la classa en introduzir de fasas collectivas.

La dimension afectiva es importanta e l'investiment dels manaitges n'es mai fòrt, lo projècte es dins la màger part del temps prepausat pels mainatges.

Aquesta annada la classa tota trabaixa o trabaixhèt sus mantunes projèctes :

- Bessilha (sus l'annada) qu'es present en annèx E.
- la soca de Nadal (Novembre cap a Nadal)
- Joan de l'ors (de genièr cap a la fin de l'an)
- Correspondéncia (sus l'annada)
- Projècte Ràdio (Mars a julh)
- Cançons del monde (de genièr cap a julh)

Aqueles diferents projèctes e lor realizacion unifica la classa. La cooperacion dins lo grop deu èsser permanenta : los mainatges trabaixhan amassa sus un projècte comun, çò que ne sortiràn es la resulta del trabaix de grop.

Lo meu ròtle aquí es d'informar e de regular. Dintre pas dins de fasas d'ensenhaments « magistrals », mas çaquèlà, los dèvi pas abandonar tanpauc.

Me demandaçaquèlà fòrça trabaix d'aprestar per que cada mainatge pòsca capitatar las accions que li son demandadas.

Lo trabaix es novèl per ieu sus aquestes cicles, es ma primièra annada e dèvi fornir un gròs trabaix de preparacion.

Long de las annadas, lo regent se farga d'aisinas de trabaix pel regent qu' utilitzarà per las annadas venentas.

Pedagogia institucionala

Soi segura que la capitada de la gestion d'una classa a mantunes nivèls se situís d'en primièr dins la coesion del grop e l'autonomia dels mainatges.

Per ieu, d'unas aisinas de la pedagogia institucionala me permetèron de metre en plaça a l'encòp de moments de coesion del grop e de moments d'autonomia: lo conselh, las règlas de vida, lo mercat, las responsabilitats²¹...

Lo conselh de classa es un del grand moment de la setmana. Permet lo foncionar de la classa, permet de dire e d'ausir las causas. Dins un grop eterogèn, la comunicacion es mai que mai importanta.

Lo conselh de classa se debana cada divendres.

Los mainatges i pòdon far d' informacions, de proposicions, de demandas, de criticas,

21 GROUPE DES MARLEINES, De la pédagogie institutionnelle à la formation des maîtres, Éditions Matrice, Vigneux, 1994.

de felicitacions.

Lo conselh pòt prene de decisions e vòta de colors de comportament.

La paraula de cada membre del conselh es protegida. Una règla ditz que « çò que se ditz al dintre del conselh ne sortís pas ». Tot se pòt dire dins lo conselh, dins lo respècte de las personas.

Las règlas de vida son prepauzadas e decicidas per la classa al moment d'un conselh. Una règla de vida interven a un moment ont un comportament o un fach pertòca la classa e que ne demanda soscadissa.

Las règlas se fixan sovent en debuta d'annada mas una règla pòt èsser mesa en plaça long de l'annada. Basta que siá adoptada pel conselh.

Son importantas dins la classa pel respècte de cadun, pel respècte del travalh e del grop classa.

Cada mainatge sap que se la règla mesa en plaça es pas respectada, una multa li serà prepauzada. Aquesta multa es pagada amb una moneda pròpia a la classa. Per l'annada escolara 2009 - 2010 la moneda de la classa èra una *mosca*. Aquela moneda es votada en conselh. Permet de pagar los mainatges per las resposanbilitats. M' es tanben arribat de pagar lo travalh dels mainatges. Mas es mai que mai l'intencion qu'es pagada que la resulta. Un mainatge que farà d'esfòrces pot èsser pagat emai se la responsa es pas la esparada.

Lo mercat de la classa se fasió cada divendres. Èra un moment fòrça esperat pels mainatges. Permetiá de fa virar la moneda, de la despensar.

Cada mainatge pòt vendre d'objèctes menats de l'ostal. Fixa lo prètz de venda. Pas d'objèctes de valors son venduts sens l'autorisacion dels parents.

Cada mainatge pòt crompar.

Arriba de còps que d'enfants ajan pas de moneda lo jorn del mercat. Es possible de lor prepausar de travalh d'interès general per s'aquitar de lor deta, de lor refusar sa participacion o de negociar : pòt vendre per s'aquitar de sa deta.

Lo mercat balha de sens a las autres institucions.

Lo Consí vas e lo Bilanç del ser permet de nos aculhir e nos quitar.

Un enfant pòt menar aqueles dos moments. Son de moments que permeton d'exprimir un sentit, de s'escotar, de partir pas amb quicòm que poiriá geinar.

Las resposabilitats de classa permèton a cadun de s'apropiar sa classa e se responsabilizar e permèton lo respècte de l'espaci classa. Cada mainatge se causís un mestier. En seguida d'una demanda al conselh, fasèm un conselh dels mestiers. Los mainatges prepausan de mestiers es a dire de repsonsabilitats de classa.

La tòca es que cada mainatge aja una repsonsabilitat. Aquel mestier es pagat amb la pmoneda de la classa.

Cada mainatge pòt prene partida de la vida de la classa, ne ven un malhon important.

La mesa en plaça de còlas de travalh e dels caps de còla son una aisina de

responsabilisacion dels mainatges. Lo travalh en còla permet a l'encòp un travalh collectiu e un travalh en autonomia jol paisselatge d'un mai grand. Los mai grands en comportament se vèson fisar la responsabilitat d'una còla de dos o tres mainatges. Pòdon tornar remembrar la color del còde bruch.

Los caps de còla an per ròtle de portar ajuda a un camarade que n'auríá de besonh. Pòt tornar dire una consinha, pòt explicar eça...

Lo còde bruch es un còde de color (en principi, roge, irange, verd coma los fuòcs tricolors) que permèt de coneisser lo nivèl sonòr esperat a d'unes moments de la classa.

Las cenchas o colors de comportament son una aisina importanta dins la classa. Federa mantunas institucions. Per exemple, per èsser cap de còla cal aténher la color verd escur. Demanda als enfants de se responsablizar e d' èsser autonòms, de se trachar de se e de son camarade.

Las cenchas son tanben un mejan d'avalorar. Dins ma classa, se travalhava en nivèl de colors en matematicas e lengas. De fichièrs son meses a dispausicion per s'alenar a las nocions. Las colors son trabalhadas en descantonats amb las autres regentas e en fin de modul d'aprendissatge, los escolans passan la pròva que validarà las aquisicions. Permèton als mainatges de travalhar a lor ritme. Pòdon avançar lèu dins lors aquisicions mas pòdon tanben a d'unes moments, aver besonh de mai de temps e las colors permèton a cada mainatga d'avançar a son ritme.

Las relacions dins las classas a mantunes nivèls

Lo factor relational interven d' un biais fòrt al dintre d'una classa a mantunes nivèls.

Dins ma classa coma dins la màger part de las classas unencas l'efectiu es demesit tan al nivèl del grop classa coma dins cada nivèl de la classa.

CP: 4

CE1:4

CE2: 2

CM1: 2

CM2: 5

Dins la meuna classa , rescontri de problèmas relacionals al nivèl de las frairadas. Aquelas relacions fraires-sòrres es pas aisida de gerir en classa. Dins la classa, ai doas sòrres, una en CE1 e l'autra en CM2, doas sòrres, una en CP l'autra en CE2 e dos fraires un en CP e l'autre en CM2. Los grands vòlon susprotegir los mai pitchons e pòt menar de situacions a conflicte.

L'entreten presentat en Anèx F mostra plan las relacions entre fratrias. Los mai grands

se planhon de la preséncia dels mai pichons que rauban un pauc lor intimitat. Morgane precisa qu' « es malaisit d'èsser amb sa sòrre... a las meteissas amigas que ieu... De se véser tot lo temps... sabi pas mas... trapi qu'es pas plan. »

Los faches sortisson tanben de l'escòla, sovent los parents me vènon véser en me demandar d'explicas sul comportament de lors enfants en classa, perque un del fraire o de la sòrre lor diguèron çò que l'autre faguèt.

Los pichons eles son sovent pegats als mai grangs e lor daissan gaireben d'espaci.

Puèi i a tanben l'idèa de se comportar plan davant l'autre, de se far pas repotegar davant son fraire o sa sòrre coma a l'inversa pòt ésser gratifiant.

Rescontram tanben de problèmas relacionals, a conflictes pel fach de la diferéncia de maturitat. Dos dròlles de la classa an de dificultats per viure amassa. Son totjorn a se cercar, a s'atissar per n'acabar a de paraulas desagradivas. Lo conselh règla aqueles problèmas mas empacha pas que se tòrne produsir.

Mas çaelà, la classa unenca ofrís d'autras menas de relacions basadas sul respècte, l'ajuda, la fisança e la cooperacion.

Lo respècte es una de las règlaas essencialas per capitlar los objectius fixats.

Respectam las personas, los luòcs, los besonhs e ritmes de cadun.

L' ajuda es essenciala dins lo fonccional de la classa e la mesa en plaça de las còlas de travalh n'es l'exemple per excellencia.

Metèri en plaça un moment ajuda dins lo planejament del temps. Los enfants qu'avián de besonh d'ajuda dins una matièra en particular se podiá marcar e d'autres enfants lor podián venir en ajuda. Èra un moment d'escambis fòrt e important de la setmana.

La fisança dins l'autre es importanta. Far fisança, es s'abandonar a l'autre, se liurar tot en gardar sa singularitat.

La cooperacion es tanben una nocion importanta. Cooperar per far classa, s'investir amassa, s'ajudar, se far fisança, se respectar.

Puèi la classa a mantunes nivèls es lo luòc on se vei de situacions d'aprendissatge particularas.

Los mai pichons bèvon las paraulas dels grangs. Son atentius e totjorn interessats pel travalh dels grangs. Los mai pichons aprènon fòrça al contacte dels grangs. Lo travalh i es valorizat. Los grangs aprènon a daissar los autres s'exprimir, demandan d'explicas als pichons e pòdon menar una seança en sciéncias plan aisidament. La classa pren alara una autra dimension ont los mainatges se fargan lor pròpri saber.

Me sovèni d'una seança en sciéncias ont travalhèrem totes amassa. Erèm a estudiar lo cicle de l'aiga. Pels cicle 3, la nocion èra ja vista. Lor permetet de se tornar remembrar de causas. Al fial de l'avançada dins las nocions, las questions dels mai pichons permetèron als mai grangs d'èsser mai precises dins lors responsas.

Coma o sabèm los pichons son tirats pel naut mercé la preséncia dels grangs. A l'inversa, pòt arribar que los pichons tiren los grangs cap en bàs. Urosament, las colors de comportament tòrnjan metre tot aquò dins lo dreit camin.

Mas es verai que se vei tanben mercé l'aisina de las colors de comportament, de

matematicas, una nocion importanta dins la classa que balha als mai pichons en edat la possibilitat d'èsser mai grand que los autres.

Es a dire qu'un enfant de 7 ans pòt aver una color mai nauta qu'un enfant de 9 ans. Aquí la distribucion dels ròtles de cadun cambia. Las colors de comportament son motivantas pel mainatge que vei l'avançada de cadun.

4 / CONCLUSION

L'ensenhament dins una classa a mantunes nivèls demanda una granda rigor dins l'organisacion.

Seriá utopic de balhar una solucion ideala per gerir aquestas menas de classas, que lo fonccional es different amb lo de las classas « tradicionals ». Mas existisson d'elements susceptibles de nos ajudar per ensenhar dins una classa a mantunes nivèls.

Long de ma soscadissa, cerquèri los ponches essencials ont portar mon atencion per poder ensenhar dins de condicions bonas quand avèm mantunes nivèls dins lo meteis cors. Posquèri m'avizar de las sorgas de las meunas dificultats çò que me portèt fòrça per ma practica de classa.

L'amenatjament de l'espaci, del temps, l'establiment de las règlas de vida son d'elements essencials de metre en plaça. La construccion dels aprendissatges tot long de l'annada demanda als regents un esfòrç de conception particulara e es benlèu e sens ges de dobles çò que pòt far paur als regents.

Ça que là, aquesta estructura es mai que mai favorable al desenvolopament de las competéncias de socialisacion, e constituís tanben un encastre ideal per bastir al melhor autonomia, independència, esperit d'iniciativa e organisacion.

5 / BIBLIOGRAFIA

obratges:

FRANÇOIS Chantal, LAGRANGE Alice, BERTELOOT Dominique, *Conduire des classes à cours multiples*, Paris, Hatier, 80 p.

GROUPE DES MARLEINES, *De la pédagogie institutionnelle à la formation des maîtres*, Édition Matrice, Vigneux, 1994, 232 p.

Pouyadoux Bénédicte

Consi gerir l'eterogeneitat dins una classa a mantunes nivells?

LAFFITTE René, *Une journée dans une classe coopérative*, Matrice, Vigneux, 1997

LAFFITTE René et AVPI, *Mémento de pédagogie institutionnelle*, Matrice, Vigneux, 1999

MEIRIEU Philippe, *L'école mode d'emploi, des méthodes actives à la pédagogie différenciée*, Paris, ESF Éditeur, 1985, 188 p.

MEN, B.O Hors-série n°3 du 19 juin 2008.

POCHET Catherine, OURY Fernand, *Qui c'est l'Conseil ?*, Matrice, Vigneux, 1997

PRZESMYCKI Halina, *La pédagogie différenciée*, Paris, Hachette Éducation, 2004, 160 p.

VASQUEZ Aïda, OURY Fernand, *Vers une pédagogie institutionnelle*, Matrice, Vigneux, 1993

VASQUEZ Aïda, OURY Fernand, *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*. Matrice /CEPI. 2000

SITES INTERNET:

<http://lesrapports.ladocumentationfrançaise.fr/BRP/994000202/0000.pdf>

http://ecole.et.territoire.pagesperso-orange.fr/Extraits_du_Rapport_de_Fran%CE%9Eoise_OEUVRARD.html

http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?ref_id=T10F103

<http://www.education.gouv.fr/cid4006/egalite-des-filles-et-des-garcons.html>

<http://media.education.gouv.fr/file/82/6/1826.pdf>

http://media.education.gouv.fr/file/etat20/39/5/EE_2010_niveau_etudes_milieu_social_160395.pdf

<http://www.education.gouv.fr/bo/2008/hs3/default.htm>

6 / ANÈXES

Anèx A Geografia de las escòlas a classas unencas

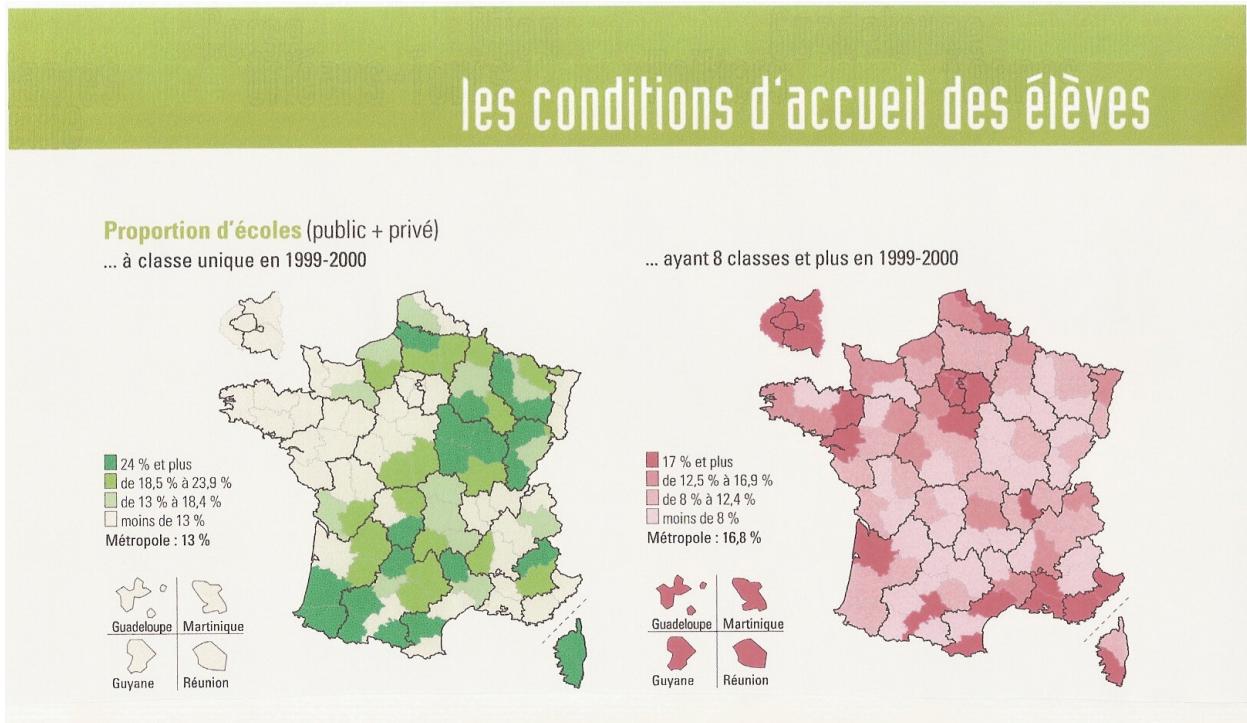

Illustration 1: Source: Géographie de l'école N°9 , Mai 2005

Le nombre d'écoles tend cependant à diminuer : on en comptait 59 200 à la rentrée 1999, soit 5 000 de moins qu'en 1990 en métropole, mais 32 de plus dans les départements d'Outre-mer. En 1999, elles accueillaient 6,6 millions d'élèves, soit 403 500 de moins qu'en 1990 en métropole, mais 21 900 de plus dans les DOM.

Une école scolarisait alors 111 élèves en moyenne (212 dans les DOM), soit 3 de plus qu'en 1990. La tendance est ainsi à l'augmentation de la taille des écoles : en l'espace de dix ans, le nombre d'écoles à classe unique a diminué de 22 % et elles ne représentaient plus en 1999 que 12,7 % de l'ensemble des écoles. En revanche, le nombre d'écoles d'au moins huit classes a légèrement progressé. En 1999, les disparités géographiques de taille et de structure sont importantes : dans huit départements, par exemple, une école sur trois n'a qu'une seule classe (Somme, Côte-d'Or, Ariège, Haute-Saône, Lot, Gers, Aube, Hautes-Pyrénées). À l'opposé, sept départements (Bouches-du-Rhône, Loire-Atlantique, Hauts-de-Seine, Martinique, Seine-Saint-Denis, Val-de-Marne et Paris) comptent moins d'une école sur cent à classe unique.

Anèx B Organizacion e efectius a la rintrada de 2009 de las Calandretas del Lengadòc

Calandreta LA SIJANOTA (11130 Sigean)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS1	9					
PS2	5					
MS	8	27	Jean-Philippe JOULIA	Hors-contrat A2	TP	Virginie PARA, novelària 30h renfort pédagogique (Hors-contrat)
GS	4					
CP	1					
C1	C2		T	M	E	Taux d'encadrement
22	5		27	26	1	18

Calandreta LO CIGAL (11120 Bize Minervois)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS1	5					
PS2	8					
MS	8					
GS	2					
CP	4	40	Nathalie MINEUR	Hors-contrat A2	TP	Bénédicte POUYADOUX : A2 temps plein renfort pédagogique (hors-contrat) et Emilie DELMAS, novelària 30h français, langues, renfort pédagogique (Hors-contrat)
CE1	4					
CE2	2					
CM1	2					
CM2	5					
C1	C2	C3	T	M	E	Taux d'encadrement
21	10	9	40	23	17	40

ORGANIZACION E EFECTIUS DE LAS CALANDRETTAS DE LENGADÒC A LA RINTRADA DE 2009						
Calandreta AIMAT SERRE (30000 Nîmes)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS2	12	23	Agnès FIOL	PE	TP	
MS	11					
GS	11	24	Corinne LHERITIER	PE	TP	
CP	13					
CE1	12	22	Laurence DEBOTTE	PE	TP	
CE2	10					
CM1	10	20	Eric LHERITIER	PE	TP	
CM2	10					
Français			Zouina ROUANE	DA	½ Tps	
DD			Zouina ROUANE	DA	0,22	
						Taux d'encadrement
C1	C2	C3	T	M	E	Sans le français
23	36	30	89	34	55	22,25
						Avec 19,78

Calandreta JORGI GROS (3000 Nîmes)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS1	6					
PS2	1					
MS	2	12	Gert PEYRAS	Hors contrat	TP	classe hors contrat
GS	1					
CP	1					
CE2	1					
C1	C2		T	M	E	Taux d'encadrement
9	3		12	10	2	12

ORGANIZACION E EFECTIUS DE LAS CALANDRETA DE LENGADÒC A LA RINTRADA DE 2009

Calandreta NARBONESA (11100 Narbonne)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS1	9	23	Raquel GARCIA	PE	TP	
PS2	15					
PS2	4					
MS	9	19	Severine CLARIANA	PE	TP	
GS	6					
CP	10	23	Aurélie MARTINEZ	PE	TP	
CE1	13					
CE2	6					
CM1	9	24	Lydie DAUDE	PE	TP	
CM2	9					
Français			Pierre-Yves DEJEAN	PE	TP	« novelari »
DD			Claire SAINT-DENIS	DA	0,22	« novelària »
Taux d'encadrement						
C1	C2	C3	T	M	E	Sans le français
37	29	24	90	43	47	22,5
						Avec
						18

Calandreta LIMOSENCA JOAN CLERCI (11300 Limoux)						
Niveaux	effectifs	Classe	Enseignant	Statut	Poste	Divers
PS1	9					
PS2	10					
MS	6					
GS	9					
CP	7	52	Céline ALBRUS	PE	TP	Marie-Pierre MARIN (A2) Temps plein de renfort pédagogique. Recherche en cours pour un mi-temps → supplémentaire de renfort pédagogique
CE1	3					
CE2	6					
CM1	1					
CM2	1					
C1	C2	C3	T	M	E	Taux d'encadrement
25	19	8	52	34	18	52

Frédéric ADRIAN
dempui lo 16 de
novembre de 2009.

Tableau 2: Sorga: Federacion de las Calandretas del Lengadoc

Anèx C Obtention du baccalauréat selon les générations et le milieu social.

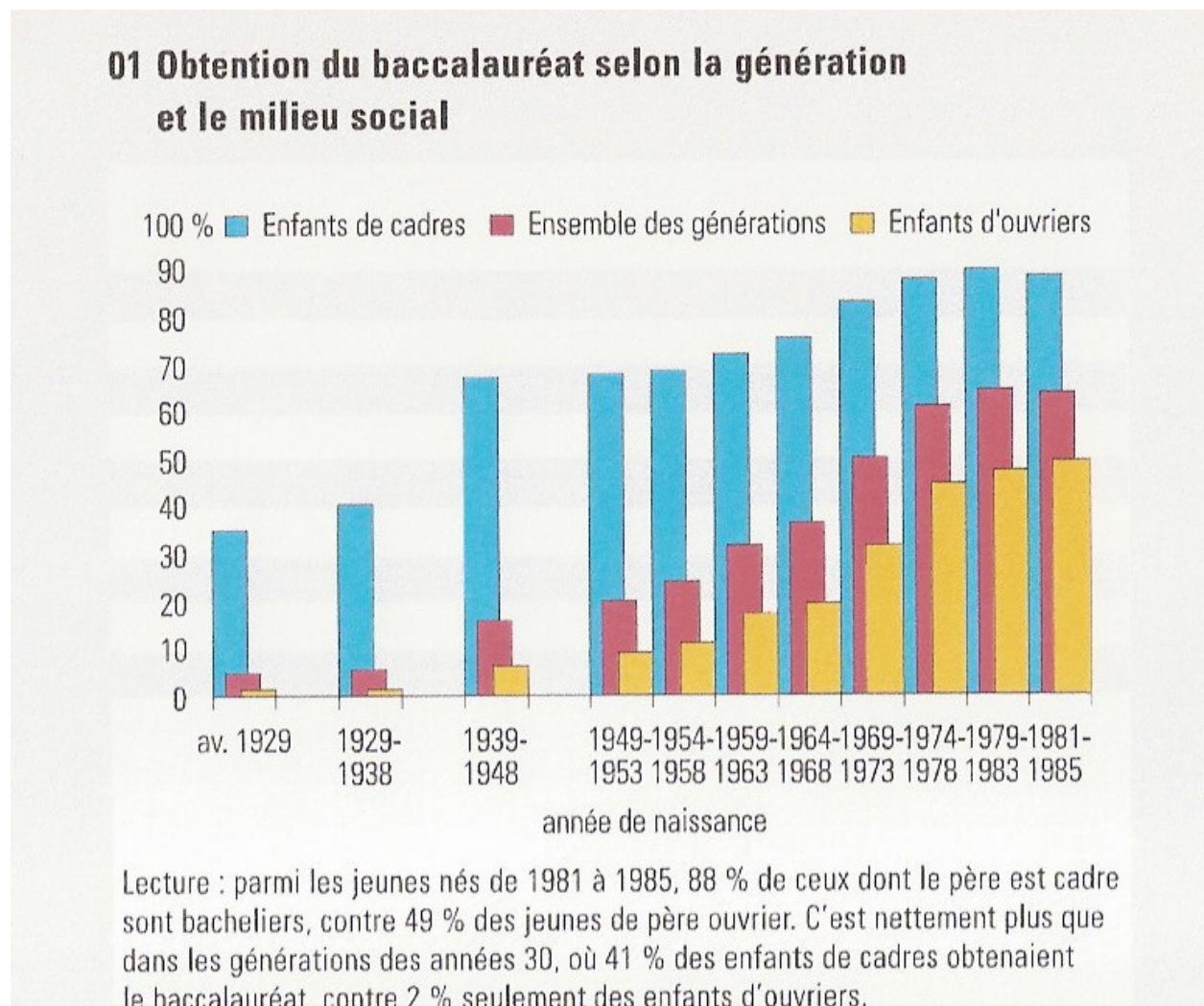

Tableau 1: Sorga: Calculs centre Maurice Halbwachs

Anèx D Plan de trabalh

PLAN DE TRABLAH

Del 5 d'octobre al 16 d'octubre de 2009

Nom , pichon nom:.....

	Objectius	Ont	Bilanc
Matematicas			
Numeracion	Fichièr numeracion 3 fichas	Classador Numeracion	Fait lo 5/10/09
Operacion	Fichièr operacion 3 fichas Taula de X6	Classador Operacion	
Geometria-mesura	Fichièr 2 fichas	Classador Geo Mesura	
Français			
Lecture	Lire un album		
Ecriture	Produire un texte en respectant les consignes lexicales, morphologiques et grammaticales	brouillon	
Occitan	Fichièr palancas 3 fichas	Classador Palancas	
Autres...	Istòria : acabar lo coloratge de la frisa.	Quasèrn	

Signaturas:

Anèx E Planejament del temps

Planejament CP CE1 CE2 CM1 CM2

Annada 2009-2010

	DILUNS					DIMARS											
	CP	CE1	CE2	CM1	CM2	CP	CE1	CE2	CM1	CM2							
8°50	Acuèlh preséncia, mestiers																
9°00	Qué de nou/Consí vas? Presentacion de causas					Mat		Lenga									
9°45	Colors Matematicas NUMERACION					Colors Matematicas Operacion											
10°30	Recreança																
10°45	Lectura	Lenga			Lectura	Leng a			Mat								
11°30	Mat	Mat	Lenga														
14°00	Descobèrta del monde 14°45	Istòria			Descobèrta del monde 14°45	Latinitats											
15°00	Arts visualas				Lenga viva/ Latinitats												
15°30	recreança																
15°45	E.P.S				matematicas	Geografia											
16°50	Mestiers, bilanç					Mestiers, bilanç											
17°00	Sortida																

Moi ED

	DIJOUS					DIVENDRES																				
	CP	CE1	CE2	CM1	CM2	CP	CE1	CE2	CM1	CM2																
8°50	Acuèlh preséncia, mestièrs																									
9°00	Escritura grafisme	lenga	Mat			L.V Latinitats	Sciencias e tecnologia																			
9°45	Colors Matematicas Geom/ mesura					Mat	Lenga																			
10°30	Recreança																									
10°45	Descobèrta del monde		Lenga		Metoldologia Escritura Trabalh individual	L V /Latinitats		Arts visualas																		
11°30	Arts Visualas		Mat																							
14°00	Lectura e Lenga		Sciencias e tecnologia (Emily)			CONSELH... de classa, d'escola, mestièrs...																				
15°00	Mat		Lenga		E.P.S																					
15°30	Recreança																									
15°45	Produccion de tèxtes oc e fr§ Causida de tèxtes				16°15 Paga , Mercat/ EPS																					
16°50	Mestièrs, bilanç																									
17°00	Sortida																									

Anèx F Projècte de classa

PROJECTE DE CLASSA

BESSILHA 2010

Lo projècte de Bessilha es un projècte que se fa cada annada. Es un projècte que concernís las Calandretas totas e qu'a per tòca un trabalh sus un meteis tèma, un trabalh en « cadena » que permet de s'associar per fin de bastir una produccio , aquesta annada un album numeric, e un rescontre inter-calandretas.

1 Objectiu del projècte

1 PRESENTAR SA FESTA

Fargar una aficha de la fèsta causida ;

2-ESCRIURE UN REPORTATGE SUS LA FESTA CAUSIDA.

En se servir d'un personatge (jornalista), presentar diferents aspèctes de la fèsta tradicionala.

Aqueste reportatge serà mandat a las escòlas que fan partir de la cadena.
Reçauprèm tanben lo trabalh de las autres escòlas per fin de descobrir d'autres fèstas tradisionals.

3-FARGAR UNA PRODUCCION EN ARTS VISUALAS.

Los collegians mandan dins cada escòlas de devinhòlas qu'escriguèron a l'entorn de las fèstas prepausadas. Cada escòla dèu trapar la fèsta e ne dèu fargar una produccio que serà menada a Bessilha perfin de ne far una mòstra.

4 SOCIALIZAR

Rescontre de las escòlas que fan partir de la cadena.

Participar a la finalisacion del projècte.

Presentar son pròpri trabalh.

2 Objectius específics :

Dins lo domèni de la lenga :

- Cercar lo vocabulari ligat al tèma causit. (L'oliu)
- S'exprimir clarament, expausar sas idèas, debatre, metre per escrich en respectar la natura del document.
- Elargar son patrimòni cultural a travèrs lo projècte.

Dins lo domèni del francés :

- Coneisser los diferents genres literaris.
- Coneisser las differentas menas de documents.
- Utilizar un diccionari.

Dins lo domèni de l'istòria geografia :

- Se situir dins son environament pròche e mai aluenhat. (vila, comuna, despartament, region...)
- Se situir sus una carta.
- S'interessar e coneisser l'istòria de son vilatge.

Dins lo domèni de l'educacion civica :

- Discutir
- Escotar l'autre.
- Debatre.
- Respectar los diferents vejaires.
- S'investir dins un projècte.
- Cooperar

Dins lo domèni de l'Art :

- Utilizar differentas tecnicas.
- Utilizar diferents supòrts.
- Respectar de consinhas de supòrt
- Imaginar, crear.
- Trapar e legir los documents artistics necessites a l'eleboracion del projècte.
- Trapar sus la tela d'informacions artisticas o culturalas simplas, las appreciar del biais critic e las comprene.

Dins lo domèni de las sciéncias, de l'informatica :

- Mestrejar las primières basas de la tecnologia informatica.
- Aver una apròcha de las principales fonccions d'un ordenador.

- Adoptar un comportament ciutadan davant las informacions menadas per l'informatica.
- Produsir crear, modificar, utilizar un document amb l'ajuda d'un logicial de tractament de tèxtes
- Comunicar al mejan d'una messatjaria electronica.

3 Calendier del projècte

D'octòbre cap a Novembre : trabalh de recèrca sus la fèsta de prepauzar, causida de la fèsta, e creacion de las afichas.

De genièr cap a març : trabalh sul reportage. : recepcion del trabalh de las escòlas de la « cadena », observacion, lectura..., escritura del nòstre reportatge, escanarizar lo trabalh per o mandar dins las autres escòlas.

D'abrial a junh : recepcion de las devinhòlas dels colegians, recèrcas per fin de trapr la fèsta. Produccion en 3D sus aquesta fèsta.

11 de junh : rescontre a Bessilha.

4 Mesa en plaça del projècte

Trabalh individual :

Recèrcas cap a una fèsta tradicionala de son canton : recèrcas, escritura, presentacion.

Recèrcas que se fan a l'escòla puèi a l'ostal.

Trabalh de còla :

- Metre en plaça de còlas de trabalh per fargar las afichas pels collegians. Las còlas son mescladas segon las colors de comportament.
- Còlas de 3 mainatges : recèrcas, discutida, validacion o contestacion, realisacion.
- Metre en plaça d'autras còlas per trbalhar sul reportatge. Cada còla tractarà un aspècte different (una pagina) de la fèsta : recèrcas, validacion escritura, corecccion, tractament de tèxt, estampiatge, mesa en forma.
- Metre en plaça de còlas per trbalhar sus la realization de la produccion en volum.

Trabalh colectiu :

Causida del tèma (coma una causida del tèxt)

Lectura dels reportatges de las autres escòlas, bilançs regulars.

5 Avaloracion

Aqueste projècte serà avalorat pels mainatges d'en primièr puèi per la regenta e las autres escòlas.

Per cada sesilha, un bilanç collectiu se farà per fin de validar lo trabalh o per contestar un trabalh, ne discutir e metre ne plaça una remediacion se ne vira.

Anèx G Entreten amb los mainatges.

Entreten del 29 de març de 2010 amb la classa al prepaus de lor sentit sus la nòstra classa :

Benedicta la regenta : Enfants me podètz parlar de la nòstra classa ? De qu'a d'especial ? çò que vos agrada o pas ?

Cecila CM2 : Trapi domatge qu'òm siá pas mai mesclats amb los pichons. Sèm pas dins la meteissa classa, mas cal dire qu'òm drintra pas totes dins la meteissa.

Cesar CM2 : Trapi que i a una manca quand tu, siás a trabalhar amb un grop dins l'autra classa. Sèm en autonomia e de còps es pas aisit. Es plan quand i a doas regentas.

Morgane CM2: La classa a mantunes nivèls es plan quand sèm pas nombroses (17). Lo fach d'ésser mens dins la classa es mièlhs. Me met en fisança.

E lo trabalh en autonomia es un pauc complicat, es mièlhs d'avèr la regenta amb nosautres, mas comprèni que la regenta dègue virar dins los grops.

Clotilda CE2 : Es plan la classa a mantunes nivèls per de que podèm aprene de causas dels grangs. Podèm escotar los grangs e aprene de causas mai d'ora.

Cecila : Doas causas que son plan : las colors de comportament que nos permèton de grandir, d'avançar e las colors de matematicas que i a mai d'una regenta e cadun a son metòd.

E las institucions son plan tanben, emai i a de luòcs de paraula.

Benedicta : Pensas que la comunicacion es importanta dins la classa ?

Cecila : òc es importanta per exemple, fixam los limits e las règlas. Donc aprenèm de causas.

Morgana : Trapi qu'es plan d'ajudar los pichons. M'agrada de lor portar ajuda. E trapi que lo descantonat amb la classa de la mairala es plan tanben. Lor aprenèm fòrça causas.

Clotilda : Cambiar de regentas es plan. Aprenèm mièlhs.

Frederica CE1 : Trapi qu'es plan los mai grands nos ajudan e nosautres ajudam los pichons.

Regenta: E diga-me Frederica, as ta sòrre qu'es amb tu, es plan aquò?

Frederica : Aquò depend. De còps m'atissa.

Morgana (la sòrre) : Es malaisit d'èsser amb sa sòrre... a las meteissas amigas que ieu... De se véser tot lo temps... sabi pas mas... trapi qu'es pas plan.

Regenta : Nicolas e Leonard, me podètz dire lo vòstre vejaire ?

Nicolas CM2 : ieu me geina pas lo Leonard.

Leonard CP : ieu tanpauc emai sèm pas totjorn amassa doncas va plan.

Regenta : E vos las filhas, de qué ne pensatz, es plan d'èsser amb sa sòrre ?

Amelia CE2: Ieu de còps me geina un pauc e de còps me geina pas.

La sòrre Matildà CP : Ieu aimi qu'òm faga lo meteis travalh. Mas de còps m'atissa. Mas aimi d'èsser dins la meteissa classa que ma sòrre.

RÉSUMÉ EN LANGUE FRANÇAISE

La classe unique est une classe regroupant tous les cycles. Cette classe est gérée par un seul professeur, qui endosse aussi le rôle de directeur.

En France, le nombre de classe unique a considérablement baissé. De 11 000 en 1980 il est de 4000 pour la rentrée de 2008. Il ne faut pas confondre cependant classes uniques et classes à plusieurs niveaux. La classe à plusieurs niveaux ne regroupe pas l'ensemble de tous les cycles. Elle en compte un ou deux.

La classe dont je vais vous parler dans ce mémoire compte 17 enfants répartis du CP au CM2. L'école se situe dans un petit village du minervois. Les élèves qui y sont inscrits sont issus de l'environnement communal. Deux élèves sont issus du village même.

Le caractère multi-niveaux de cette école ne résulte pas de la politique qui vise à fermer les petites écoles rurales. Au contraire, cette école est née de la volonté de création d'une école bilingue en langue occitane. De ce fait, c'est une école non contractualisée qui se met en place et qui compte déjà à son ouverture en 2007, 23 enfants répartis de la PS au CE2.

Je ne suis pas seule dans ma classe. Une enseignante en langues (français et langues vivantes) a été embauchée. De ce fait, ma classe se retrouve scindée en deux groupes, par cycles, lors des enseignements en français. Cette personne est présente le plus souvent le matin. C'est un point non négligeable car il permet à chaque groupe de travailler en cycle et non plus en classe à plusieurs niveaux.

Il y a donc deux espaces de travail, deux classes communicantes. L'espace classe doit être bien pensé en classe unique ou classe à plusieurs niveaux. Elle doit permettre différentes manières de travailler : autonomie, travail dirigé, semi autonomie, travail individuel.

L'enseignante est un chef d'orchestre : il mène son groupe et laisse chaque musicien jouer sa propre musique, sans toutefois les abandonner.

L'enseignant va mettre en place des situations d'apprentissage, en donner les outils nécessaires, gérer les groupes de besoin et de niveaux.

Les élèves doivent eux apprendre à respecter les moments où l'enseignant et avec un autre groupe. Il doit alors se gérer tout seul et peut demander de l'aide à d'autres camarades.

C'est alors que vont se créer des liens particuliers où l'élève, en situation d'autonomie va aller vers un autre élève susceptible de l'aider.

Dans ma classe, certaines institutions de la pédagogie institutionnelle sont présentes et m'aident réellement à établir des relations particulières. Je pense notamment à la mise en place d'équipe de travail, des chefs d'équipes, des ceintures de comportement et des règles de vie.

Il est primordial de donner du sens à cette classe hétérogène. La pédagogie du projet est de ce fait très imbriquée dans une classe à plusieurs niveaux. Cette année, la classe travaille autour de plusieurs projets. Cela permet à chacun de se sentir investi et de faire partie d'un groupe. La pédagogie du projet donne du sens aux apprentissages et permet la cohésion du groupe.

La cohésion est donc une notion importante. Les personnes coexistent autour d'un même projet. Des relations et interactions vont se créer : les grands qui « savent » plus de choses ont envie d'expliquer aux plus petits. Ils ont aussi déjà cette fibre

pédagogique et il leur plaît beaucoup de faire comme la maîtresse.

Les grands eux vont aussi beaucoup apprendre des petits, notamment en leçons de vie, en philosophie.

Les plus petits vont grandir plus vite au contact des grands. Ils sont tirés vers le haut.

Toujours une oreille qui traîne lors des moments d'histoire géographie ou de sciences et de ce fait, ils apprennent un peu plus vite certaines choses.

Mais tout n'est pas rose en classe à plusieurs niveaux et de nombreux conflits éclatent.

Conflits liés à la différence de maturité ou à la présence de fratries dans la classe.

Cependant, ces conflits permettent de faire avancer le groupe.

La classe à plusieurs niveaux est riche d'enseignement.